

BAB LIMA **RUMUSAN DAN CADANGAN**

Bab akhir ini mengemukakan ringkasan hasil kajian diikuti dengan rumusan yang boleh didapati daripada soalan-soalan penyelidikan yang telah dibina berdasarkan keputusan kajian. Berdasarkan kepada penemuan, bab ini juga akan menyenaraikan cadangan-cadangan yang membina kepada semua yang berkaitan bagi meneruskan penyelidikan lain pada masa hadapan.

5.0 RINGKASAN PENYELIDIKAN

Soalan penyelidikan telah dibentuk untuk mencapai objektif kajian. Soalan-soalan tersebut kemudianya telah diedarkan melalui soal selidik yang diedar kepada penyelaras-penyelaras PSS menengah di daerah Klang. Kemudian, soal selidik ini telah dikumpul dan hasil dapatan telah dianalisa bagi menghasilkan penemuan-penemuan yang berkaitan dengan tajuk penyelidikan.

Di luar negara, banyak kajian telah dijalankan mengenai fungsi-fungsi perpustakaan supaya penambahbaikan dapat dilakukan terhadap perpustakaan-perpustakaan sekolah di tempat mereka. Kajian yang selalu dijalankan bertemakan literasi. Kajian awal yang banyak dijalankan di Malaysia juga tertumpu kepada gerakan membaca dan literasi maklumat khusus untuk memberi penekanan kepada fungsi penggunaan perpustakaan di sekolah-sekolah. Tidak banyak yang dikemukakan mengenai pengurusan perpustakaan sekolah terutamanya mengenai alat pencarian maklumat iaitu katalog.

Objektif kajian ini ialah untuk mengetahui status katalog tradisional dan katalog elektronik di PSS dari segi penggunaan dan pengurusannya oleh penyelaras-

penyelaras PSS menengah. Oleh itu, kajian ini berusaha untuk menjawab persoalan-persoalan kajian seperti di bawah:

- a. Apakah status katalog pusat sumber sekolah menengah dan penggunaannya untuk pencarian maklumat?
- b. Berapakah bilangan PSS yang masih menggunakan katalog tradisional dan yang telah menggunakan katalog elektronik?
- c. Bagaimanakah status katalog tradisional dari aspek keterkinian pertambahan rekod, penggunaan, dan pengurusannya?
- d. Bagaimanakah pula status katalog elektronik dari aspek jenis, keperluan, fungsi, penggunaannya, dan pengurusannya?

Tujuan kajian dijalankan ialah untuk mengetahui maklumat-maklumat yang boleh membantu pengurusan katalog agar dapat dibuat penambahbaikan, bukan sahaja kepada guru-guru penyelaras tetapi juga kepada guru-guru di sekolah, murid-murid, dan pihak-pihak yang berkenaan di Jabatan Pendidikan ataupun Pusat Sumber Pendidikan Negeri. Alasan lain penyelidik menjalankan kajian ini ialah supaya penyelidik dapat mengetahui tentang masalah-masalah sistem automasi terutamanya mengenai katalog elektroniknya.

Kajian telah menggunakan kaedah tinjauan melalui pengumpulan data daripada soal selidik. Instrumen telah dibina berdasarkan objektif dan pernyataan persoalan, dan telah disaring oleh penyelia. Soalan-soalannya terdiri daripada: 28 soalan tertutup, dan 9 soalan berbentuk skala-Likert. Soalan-soalan ini telah diedar kepada 28 penyelaras sekolah-sekolah menengah di daerah Klang. Kesemua 28 orang penyelaras ini telah mengembalikan soal selidik itu. Data telah dianalisis menggunakan 'Statistical Package for Social Sciences' (SPSS) (Windows Version 11.0). Statistik

peratusannya telah dijalankan bagi menjawab 4 persoalan penyelidikan. Keputusan telah dibuat dalam bentuk beberapa jadual untuk melihat status katalog di PSS.

5.1 RINGKASAN PENEMUAN

Kajian mengenai penggunaan katalog di Malaysia ini menyokong beberapa kajian yang telah dijalankan sebelumnya walaupun tidak tertumpu kepada isu katalog semata-mata. Pertama sekali, didapati hanya 21 (75.0%) responden sahaja yang mempunyai katalog di PSS. Bagaimanapun, PSS yang mempunyai kad katalog tradisional adalah sebanyak 12 (42.9%) buah sahaja. PSS yang tidak mempunyai katalog adalah disebabkan oleh faktor manusia iaitu kelemahan Penyelaras PSS sendiri. Mereka bukan sahaja tidak mempunyai masa yang cukup untuk menyediakan kad katalog tradisional bahkan pengurusan PSS pun tidak dapat dijalankan secara cekap dan sistematis.

PSS yang mempunyai katalog elektronik adalah sebanyak 3 (10.7%) buah sahaja dan PSS yang mempunyai kedua-dua jenis catalog (tradisional dan elektronik) ini ada sebanyak 6 (21.4%) buah. Jadual 16 menunjukkan bilangan PSS yang mempunyai katalog dan Jadual 17 menunjukkan PSS yang mempunyai sistem automasi ataupun tidak.

Bilangan PSS yang mempunyai katalog	Kekerapan
Ada katalog	21
Tiada katalog	7

Jadual 16 : Bilangan PSS yang mempunyai katalog. n = 28

Bilangan PSS yang berautomasi/tidak	Kekerapan
Automasi	3
Tiada katalog	7
Mempunyai katalog tradisional	12
Mempunyai kedua-dua jenis katalog (tradisional & elektronik)	6

Jadual 17 : Bilangan PSS yang berautomasi dan tidak berautomasi
n = 28

Katalog tradisional ini tidak digunakan untuk pencarian maklumat berdasarkan kenyataan 6 responden. Hanya 3 responden yang menyatakan katalog digunakan sebelum pencarian bahan dilakukan dan 1 responden pula menggunakan katalog dalam masa pengajaran Kemahiran Maklumat. Bagimanapun, katalog elektronik atau e-katalog telah digunakan untuk mendapatkan maklumat di PSS berdasarkan kenyataan 5 responden. Hanya 2 responden sahaja yang tidak menggunakan e-katalog untuk pencarian bahan. Hal ini menunjukkan status katalog sama ada katalog tradisional mahupun katalog elektronik masih lagi rendah, iaitu di bawah 50% penggunaannya di kalangan pengguna-pengguna di sekolah. Jelaslah, kajian menunjukkan bahawa katalog tidak digunakan sepenuhnya untuk pencarian bahan di sekolah. Katalog tidak digunakan kerana guru-guru dan murid-murid tidak tahu cara menggunakan katalog untuk pencarian bahan.

Berdasarkan kenyataan responden, jenis katalog tradisional yang ada di PSS ialah Kad Senarai Rak (di 9 PSS), Kad Pengarang (di 3 PSS), Kad Perkara (di 3 PSS), Kad Judul di 2 PSS), dan kombinasi beberapa kad (di 4 PSS). Hasil kajian menunjukkan PSS telah menyediakan beberapa jenis katalog tradisional berdasarkan keupayaan penyelaras PSS dan mereka yang terlibat dengan pengurusan PSS seperti JK Kerja PSS, guru Perpustakaan, guru BBM dan pengawas PSS. Semua pihak yang

terlibat dengan pengurusan PSS saling membantu dan bekerjasama untuk menyedia dan menguruskan katalog tradisional ini.

Katalog tradisional telah dibuat untuk bahan-bahan bercetak sahaja berdasarkan kenyataan 17 (60.7%) responden. Penyediaan katalog tradisional dibuat mengikut peraturan AACR berdasarkan kenyataan 10 (35.7%) responden. Bagaimanapun, penyediaan katalog tradisional mengikut peraturan lain masih diamalkan iaitu berpandukan nota kursus yang digunakan oleh 6 (21.4%) responden, buku panduan daripada BTP iaitu Modul Kemahiran Pengurusan Sumber Untuk Guru yang digunakan oleh 3 (10.7%) responden, dan mengikut sistem sendiri telah digunakan oleh 2 (7.1%) responden.

Katalog tradisional juga bertambah bilangannya apabila penyelaras PSS mempunyai masa yang terluang iaitu berdasarkan kenyataan 12 (42.9%) responden, dan 6 (21.4%) responden lagi menyatakan katalog juga bertambah apabila koleksi bertambah. Hasil analisa ini menunjukkan katalog tradisional sentiasa bertambah walaupun dalam bilangan yang sedikit kerana jumlah kedua-dua faktor ini kurang daripada 50%. Hal ini menunjukkan PSS yang masih menggunakan katalog tradisional masih berupaya untuk menambah bilangan katalognya dalam kadar yang sedikit berdasarkan koleksi walaupun penyelarasnya tidak mempunyai masa yang cukup untuk menyediakannya.

Bagaimanapun, katalog tradisional hanya dilakukan pilihbuang apabila perlu sahaja. Hal ini berdasarkan kenyataan 1 (3.6%) responden sahaja yang melakukan pilihbuang dalam masa 1 hingga 3 tahun seperti yang ditetapkan oleh pihak PSPN. Hal ini menunjukkan katalog tradisional tidak selalu di'*update*' dan diurus dengan baik.

Walaupun begitu, katalog elektronik yang merupakan satu komponen dalam sistem automasi yang digunakan untuk pengurusan sangat berguna kepada penyelaras-penyelaras PSS. Automasi di PSS banyak digunakan untuk merekod perolehan dan sirkulasi berdasarkan kenyataan 4 (14.3%) responden; dan untuk lain-lain kombinasi fungsi dinyatakan oleh 2 (7.1%) responden. Jumlah peratusan yang rendah iaitu kurang 50% menunjukkan automasi tidak banyak digunakan untuk membantu pengurusan di PSS. Begitu juga penggunaan katalog kepada pengguna-pengguna di sekolah. Sepatutnya penggunaan katalog harus digunakan oleh pihak sekolah semaksimumnya untuk mendapatkan maklumat-maklumat yang dikehendaki untuk P&P.

Berdasarkan analisa responden, hanya 3 (10.7%) responden sahaja yang menyatakan bahawa katalog elektronik dalam sistem automasi disediakan mengikut peraturan AACR. Pencarian maklumat melalui katalog elektronik telah dilakukan melalui nombor panggilan oleh 3 (10.7%) responden, melalui tajuk perkara oleh 3 (10.7%) responden juga, melalui judul oleh 1 (3.6%) responden, dan melalui beberapa kombinasi lain oleh 2 (7.1%) responden. Analisa data menunjukkan katalog elektronik kurang berfungsi berdasarkan jumlah peratus yang kurang daripada 50.0% dalam penggunaannya.

Berdasarkan analisa data juga, 19 (67.9%) PSS yang belum diautomasi akan mengautomasi PSS mereka berdasarkan sistem automasi yang telah disenaraikan. Sistem Pustaka menjadi pilihan utama oleh 8 (28.6%) responden. Manakala sistem SPPSS menjadi pilihan oleh 1 (3.6%) responden sahaja, dan pangkalan data yang dibina sendiri menjadi pilihan oleh 2 (7.1%) responden. Data ini sama dengan kajian Fatimah (2002).

Sistem yang dipilih berdasarkan manual yang mudah difahami. Kenyataan ini didasarkan daripada bilangan seringkali yang dinyatakan oleh 11 (39.3%) responden, harga sistem berpatutan oleh 8 (28.6%) responden yang menyatakan bilangan seringkali juga. Faktor yang lain ialah rekod perolehan boleh dimasukkan lebih daripada 20 000 oleh kenyataan seringkali 8 (28.6%) responden, dan kenyataan seringkali dan kadang-kadang responden terhadap pembekal yang akan memberi perkhidmatan yang berterusan adalah berdasarkan kenyataan 7 (25.0%) responden masing-masing. Faktor-faktor ini menunjukkan sistem automasi yang dipilih dapat memenuhi kehendak pengurusan PSS.

5.2 RUMUSAN DAN IMPLIKASI KAJIAN

Bahagian ini membincangkan rumusan daripada penemuan yang telah diperoleh, serta implikasi yang timbul, berdasarkan pengalaman pekerjaan pengkaji dan persepsi yang difahami sebagai Penyelaras PSS, dan perbincangan daripada rakan-rakan penyelaras PSS yang lain.

Dapatan yang diperoleh melalui penyelidikan ini memberikan gambaran bahawa status katalog di pusat sumber sekolah menengah di daerah Klang, Selangor Darul Ehsan tidak secanggih mengikut peredaran zaman. Katalog-katalog tradisional ini perlu berubah ke arah sistem automasi bagi memudahkan penyelaras-penyelaras PSS. Hal ini perlu dilakukan supaya katalog elektronik ini boleh berfungsi dengan lebih berkesan dan menjadi rujukan yang canggih dengan kelengkapan teknologi tinggi sesuai dengan perkembangan yang sedang berlaku dalam bidang ICT ketika ini.

Dapatan kajian ini memberikan gambaran bahawa status katalog tidak penting di PSS. Antara dapatan yang sama adalah seperti katalog tidak digunakan secara maksimum dalam pencarian maklumat (Johan, 1991; Halimah, 1993; Nor Asikin, 1999). Melalui penyelidikan ini didapati bilangan katalog yang disediakan di PSS tidak merangkumi pelbagai jenis. Hanya seorang penyelaras sahaja yang menyatakan bahawa ketiga-tiga jenis kad katalog iaitu Kad Pengarang, Kad Perkara dan Kad Senarai Rak telah disediakannya untuk kegunaan pengguna di PSS. Katalog juga tidak bertambah bilangan mengikut bilangan koleksi yang bertambah setiap hari.

Mengenai pemilihan sistem pula, kebanyakan penyelaras tidak dapat membuat pilihan sistem yang sesuai dan bertepatan dengan peraturan antarabangsa AACR. Kebanyakan sistem-sistem ini juga tidak mengikut peraturan AACR sepenuhnya. Harga sesetengah sistem juga berlainan. Ada yang mahal dan ada yang murah. Oleh itu, penyelaras-penyelaras di daerah Klang tidak menggunakan sistem automasi yang sama. Lain sekolah lain jenis automasinya. Hal ini menyebabkan tiada perkongsian kerjasama dapat dijalankan bagi memudahkan perolehan dijalankan.

Akhir sekali, peranan penyelaras PSS mestilah lebih kreatif, proaktif dan berkesan. Mereka harus boleh menerapkan penggunaan ICT dalam pengurusan pentadbiran mereka di PSS. Guru-guru ini perlu mempunyai kemahiran dalam pengendalian maklumat serta penggunaan teknologi supaya kemahiran maklumat dan pengurusan bahan dapat dilakukan dengan lebih baik dan sistematik. Guru-guru ini juga perlu gigih, komited serta berminat untuk mengurus PSS walaupun tidak mendapat pengiktirafan yang sepatutnya.

5.3 CADANGAN PENYELIDIKAN

Hasil daripada pemerhatian yang dijalankan dalam penyelidikan ini, beberapa cadangan dikemukakan untuk penyelidikan yang seterusnya. Kajian ini harus dijadikan asas untuk mendapatkan cara-cara bagi memudahkan guru-guru dan murid-murid menggunakan katalog semasa membuat pencarian. Secara amnya, kebanyakan PSS telah mengurangkan penggunaan katalog daripada kurikulum pembelajaran. Penggunaan katalog tidak diterapkan dalam semua mata pelajaran di sekolah. Oleh itu, setiap guru haruslah diajar dan dilatih cara-cara untuk menggunakan katalog dalam P&P mereka. Salah satu cara untuk menerapkan pengajaran Kemahiran Maklumat dalam semua mata pelajaran boleh dilakukan berdasarkan pengajaran melalui model '*Big Six*' seperti yang disarankan oleh Gawith (1988) dalam buku '*Action Learning*'. Buku ini banyak memberi bimbingan cara-cara untuk melaksanakan pengajaran Kemahiran Maklumat di dalam kelas. Hal ini tidak akan dapat dijalankan oleh penyelaras PSS sahaja. Perkara ini memerlukan bantuan, sokongan dan pemantauan dari pihak pentadbir sekolah, PKG, PPD, PSPN dan juga BTP. Pihak atasan iaitu Kementerian Pendidikan juga harus melakukan perubahan dalam kurikulum bagi menerapkan penggunaan katalog dalam P&P guru-guru dan murid-murid. Hal ini mungkin dapat dilaksanakan dengan permuafakatan dan bantuan daripada Bahagian Teknologi Pendidikan. Satu modul khas mengenai penggunaan katalog harus diusahakan oleh bahagian ini.

Penyediaan katalog tradisional boleh juga disediakan secara kolaborasi. Setiap PKG dalam sesebuah daerah boleh bermuafakat untuk memanggil beberapa orang penyelaras PSS yang mahir untuk bersama-sama menyediakan katalog. Setiap sekolah yang lain dalam daerah itu hanya perlu menyalin katalog-katalog yang sama dengan katalog yang disediakan berdasarkan koleksi yang ada di PSS mereka. Faktor ini boleh

menjimatkan masa penyelaras PSS dan kerjasama dapat dieratkan antara penyelaras di sesebuah daerah itu.

Walaupun data yang diambil ini dikira sahih untuk sekolah-sekolah di Malaysia secara amnya, tetapi terdapat juga beberapa variasi terhadap status katalog di sekolah-sekolah di daerah dan negeri lain. Oleh itu, dicadangkan juga agar penyelidikan ini dijalankan disekolah-sekolah di daerah luar bandar serta di lain-lain negeri juga bagi memastikan perbezaan dapatannya.

Kajian telah dijalankan terhadap penyelaras-penyaleras di sekolah menengah di Malaysia sahaja. Selepas beberapa modifikasi tentang status katalog dilakukan, kajian ini boleh dijalankan terhadap penyelaras-penyaleras PSS sekolah rendah terutamanya di negeri Selangor. Kajian ini boleh dijalankan terhadap guru-guru sekolah rendah kerana PSPN Selangor telah mengeluarkan arahan untuk menjalankan P&P mengenai perpustakaan oleh guru-guru bahasa Melayu melalui arahan dan bantuan buku Panduan Sumber sejak tahun 1997. Oleh itu, status penggunaan katalog akan dapat dilihat dengan jelas dalam kajian ini.

Aspek lain yang boleh dikaji ialah mengenai sistem-sistem automasi yang banyak berada di pasaran negara ini. Ketepatan penggunaan sistem pengkatalogan mengikut peraturan AACR2 boleh diketahui. Kajian ini sepatutnya dijalankan oleh PSPN bagi membantu sekolah-sekolah untuk membuat pilihan sistem automasi yang sesuai. Satu jawatankuasa harus ditubuhkan bagi meneliti dan memastikan sistem-sistem ini mematuhi piawaian yang telah ditentukan. Hal ini akan memudahkan penyelaras-penyaleras PSS dan pihak pentadbir untuk memilih dan membeli sistem automasi yang mematuhi piawaian standard berdasarkan peraturan AACR sahaja.

Mana-mana sistem yang tidak menepati peraturan harus dibaiki dan diperbetulkan mengikut spesifikasi standard yang berkenaan. Syarikat-syarikat yang berkenaan juga harus diberi penerangan mengenai peraturan standard AACR oleh pihak-pihat tertentu seperti PSPN dan BTP.

Pelaksanaan Projek Munsyi juga harus ditinjau dari segi keberkesanannya kepada pengguna di sekolah-sekolah yang terpilih itu. Kajian terperinci harus dijalankan agar projek itu dapat diteruskan ke sekolah-sekolah lain di Malaysia. Sistem yang digunakan biarlah berpatutan harganya agar boleh dimiliki oleh semua sekolah. Kursus-kursus dan bengkel yang dijalankan terhadap sistem yang akan digunakan haruslah meliputi untuk penyelaras PSS, guru media, guru perpustakaan, guru BBM dan beberapa orang JK Kerja yang terpilih. Hal ini akan dapat menyediakan pelapis di sekolah-sekolah untuk kemudian hari nanti sekiranya berlaku pertukaran guru-guru penyelaras PSS.

Pentadbir sekolah juga harus menyediakan beberapa buah set komputer di PSS agar boleh digunakan oleh murid-murid dan juga guru-guru. Komputer-komputer yang dibekalkan haruslah yang boleh menampung bebanan sistem yang akan digunakan nanti. Komputer-komputer ini diharap dapat dirangkaikan agar penggunaannya lebih meluas.

Tiada masalah limitasi kajian kerana sekolah-sekolah menengah bantuan kerajaan yang ada di daerah Klang hanyalah 28 sahaja. Kajian adalah baik kerana telah dapat dijalankan secara 100%. Bagaimanapun, cadangan penyelidikan untuk kawasan yang lebih luas haruslah dijalankan. Kajian juga boleh dijalankan serentak terhadap dua daerah yang berlainan (iaitu beberapa sekolah yang berada di kawasan bandar dan

dengan beberapa sekolah dari kawasan luar bandar serta bandingkan hasil dapatan kajian) bagi melihat perbezaan penggunaan katalog di PSSnya. Kajian juga boleh dijalankan terhadap beberapa sekolah dari negeri yang berlainan.

Sudah sampai masanya untuk pihak-pihak tertentu melihat dan menggunakan cara-cara yang baru untuk memperkembang dan menaiktaraf penggunaan PSS. Penyelaras PSS yang tidak mahir dengan penggunaan katalog juga harus diberi penerangan, taklimat, kursus-kursus dan bengkel-bengkel penggunaan alat pencarian ini bagi memudahkan guru-guru dan murid-murid untuk membuat pencarian dengan betul dan tepat. Pada mulanya, PSS hanya berubah secara fizikal sahaja, tetapi hari ini dengan perkembangan ICT, pihak sekolah harus bersama-sama membantu perpustakaan untuk menuju ke era perpustakaan berelektronik supaya warganya dapat menggunakan perpustakaan dengan sepenuhnya dalam pencarian maklumat, P&P, kurikulum dan kokurikulum. Bilangan komputer harus diperbanyak dalam pengurusan dan penggunaan pengguna untuk pencarian bahan di PSS. Kajian ini serta kajian-kajian yang lain yang berkaitan diharap dapat membangunkan prasarana perpustakaan sekolah dengan lebih cepat pada masa-masa hadapan.

5.4 KESIMPULAN

Bahagian ini telah memberi ringkasan kajian dan ringkasan penemuannya. Kemudian, bahagian ini telah diikuti dengan rumusan dan implikasi kajian. Kajian ini menyokong pandangan bahawa katalog dan pengurusannya yang baik akan memudah dan membantu pengguna dalam menambah pengetahuan mereka dengan bantuan alat pencarian ini. Berdasarkan kajian ini juga, penggunaan sistem automasi yang baik dan mematuhi peraturan dapat memudahkan penyelaras untuk mengurus koleksi

perpustakaan mereka. Bab ini juga mengandung perbincangan mengenai cadangan-cadangan penyelidikan pada masa hadapan.